

بسم الله الرحمن الرحيم

گفتار مفید پیرامون غیبت

محمد بن محمد بن نعلان

«شیخ مفید»

ترجمه:

محسن ذکایی

سرشناسه : مفید، محمد بن محمد، ۳۳۶
Mufid, Muhammad ibn Muhammad
عنوان قراردادى : اربع رسالات فى الغيبه. درسى
عنوان و نام پديدآور : گفتار مفید پیرامون غیبت، محمد بن محمد بن نعمان «شیخ مفید»؛
ترجمه محسن ذکایی.
مشخصات نشر : تهران: آدینه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری : ۴۸ ص.
شابک : ۱۰۰۰۰۰ ریال ۲-۰۷-۷۱۹۸-۶۲۲-۹۷۸ :
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
موضوع : محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - - غیبت
موضوع : Muhammad ibn Hasan, Imam XII -- Occultation
موضوع : مهدویت
موضوع : Mahdism
شناسه افزوده : ذکایی، محسن، ۱۳۵۳ -
رده بندی کنگره : BP۲۲۴/۴
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۶۲
شماره کتابشناسی ملی : ۶۰۷۸۵۶۶

« گفتار مفید پیرامون غایت »

تالیف: محمد بن محمد بن نعمان (شیخ سید)

صفحه‌آرایی: داود مرادی

ترجمه: محسن ذکایی

ناشر: انتشارات آدینه

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۹

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۱۹۸-۰۷-۲

تلفن مرکز پخش: ۳۳۱۲۶۵۴۱ و ۰۹۱۲۱۲۶۱۳۷۰

www.AdinehBook.com

فهرست محتویات

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۱۱	رساله نخست درباره غیبت
۲۱	رساله دوم درباره غیبت
۳۱	رساله سوم درباره غیبت
۳۹	رساله چهارم درباره غیبت
۴۴	فصل

در میان دانشمندان بزرگ ما، محمد بن محمد بن نعمان مشهور به شیخ مفید، از علمای برجسته‌ای است که از جایگاه خاصی برخوردار می‌باشد، جایگاهی که از بسیاری جهات، بر دیگران امتیاز دارد. شیخ طوسی، مفید را فردی تیزفهم و حاضر جواب و پیشتاز در کلام و فقه معرفی کرده است.^۱ ابن ندیم از مفید با عبارت رئیس متکلمان شیعه یاد کرده، در علم کلام بر دیگران مقدم دانسته و بی‌همتای توصیف کرده است.^۲

او در ۱۱ ذیحجه سال ۲۳۶ یا ۲۳۸ هجری قمری در عکبری، شهری بر درانه شرف، حلقه در نیمه راه میان بغداد و موصل، در ده فرسنگی بغداد به دنیا آمد. در پنج سالگی برای او از ابن ابی الیاس اجازه روایت گرفته‌اند و در حالی که هفت سال و چند ماه داشت از ابن سماک نقل روایت کرده است.^۳

پدرش شغل معلمی داشت و او نیز به شیخ مفید به

۱. طوسی، الفهرست، ۱۴۱۷ ق، ص ۲۳۸.

۲. ابن ندیم، الفهرست، ۱۳۵۰ ش، ص ۲۲۶ و ۲۴۷.

۳. نجاشی، رجال، ۱۴۰۷ ق، ص ۴۰۲.

۴. ابن ندیم، الفهرست، ۱۳۵۰ ش، ص ۱۹۷؛ طوسی، الفهرست، ۱۴۱۷ ق، ص ۲۳۹.

۵. طوسی، الفهرست، ۱۴۱۷ ق، ص ۲۳۸.

۶. شیخ مفید، امالی، اوایل جزء ششم؛ تاریخ بغداد، ج ۸، ص ۴۴۹.

۷. شیخ مفید، امالی، اوایل جزء ششم؛ تاریخ بغداد، ج ۸، ص ۳۴۰.

«ابن المعلم» مشهور شده بود. عکبری و بغدادی نیز دو لقب دیگر او هستند.^۱ امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریک در یکی از توقیعات خود، ایشان را شیخ مفید خوانده است: للاخ السدید و الوالی الرشید، الشیخ المفید ... برادر استوار و دوست رشید، شیخ مفید ...^۲

از مشهورترین استادان شیخ مفید می‌توان به شیخ صدوق، ابن جنید اسکافی، ابن قولویه، ابو غالب زراری و ابوبکر محمد بن عمر جعابی اشاره کرد.^۳ از میان انبوه شاگردان وی نیز می‌توان به سید رضی رحمته الله و برادرش سید رضی، شیخ طوسی، نجاشی، ابوالفتح کاشی و ابویعلی جعفری اشاره نمود.^۴

شیخ مفید، از علمایی است که دارای تألیفات بسیار در موضوعات متنوع است که بنا بر نفر نجاشی بالغ بر ۱۷۵ کتاب و رساله می‌باشد.^۵ شیخ مفید در محدوده تاریخ بغداد، مرکز شیعیان بود، می‌زیست و مسجد معروف بُرائی در آن محله که تاکنون هم باقی است و زیارتگاه شیعیان است، محل تدریس او بود.

۱. شبیری، گذری بر حیات شیخ مفید، ۱۴۱۳ ق. ص ۸-۱۰.
۲. طبرسی، احتجاج، ج ۲، ص ۵۹۷-۶۰۲.
۳. گرجی، تاریخ فقه و فقه، ۱۳۸۵ ش، ص ۱۴۳.
۴. طوسی، تهذیب، مقدمه.
۵. نجاشی، رجال، ۱۴۰۷ ق، ص ۳۹۹-۴۰۲.
۶. بنابر منابع شیعی، حضرت علی علیه السلام در بازگشت از جنگ نهروان در آن محل نماز خوانده است. برخی از روایات از گفتگوی مفصل حضرت علیه السلام با راهب مسیحی و حتی اقامت چهار روزه ایشان سخن گفته‌اند. شیخ طوسی، امالی، ص ۱۹۹-۲۰۰.

از ابویعلی، داماد شیخ مفید نقل است که جز پاسی از شب را نمی‌خفت، آن گاه به پا می‌خواست و نماز می‌گزارد، یا کتاب می‌خواند، یا درس می‌گفت، یا قرآن تلاوت می‌کرد.^۱

شیخ مفید در روز جمعه، دوم یا سوم ماه رمضان سال ۴۱۳ هجری قمری وفات یافت.^۲ به تعبیر شاگرد بزرگوارش شیخ طوسی که خود در مراسم تشییع جنازه شیخ مفید حاضر بوده است، روز وفات او از کثرت دوست و دشمن برای ادای نماز و گریستن بر او، مانند و نظیر نداشته است.^۳ هشتاد هزار تن او را تشییع کردند و سید مرتضی علیه‌السلام بر او نماز گزارد، او چند سالی در خانه‌اش مدفون بود و سپس نزدیک امام جواد علیه‌السلام برده شد.^۴ مقبره او اکنون در حرم کاظمین قرار دارد.

آنچه در ادامه می‌آید ترجمه کتاب اَنْعَ رِسَالَاتِ فِي الْغَيْبَةِ از شیخ مفید مشتمل بر چهار رساله با موضوع غیبت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و پاسخ به شبهاتی درباره امامت ایشان است. این کتاب به سبک پرسش و پاسخ نگاشته شده و شیخ مفید در این کتاب، شبهات مخالفان را آورده و با سبکی استدلالی و با استناد به روایات و براینات، به بررسی و پاسخگویی آنها پرداخته است.

۱. طوسی، تهذیب، مقدمه، ص ۳۳.

۲. شبیری، گذری بر حیات شیخ مفید، ۱۴۱۳ ق، ص ۳۹.

۳. طوسی، الفهرست، ۱۴۱۷ ق، ص ۲۳۹.

۴. نجاشی، رجال، ۱۴۰۷ ق، ص ۴۰۲ و ۴۰۳.